

УДК 379.821-053.2:793.3

Оксана ДЗЮБАН, магістрантка кафедри хореографії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Олександр ЖИРОВ)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОСТАНОВКИ ДИТЯЧИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ КОМПОЗИЦІЙ

У статті розглянуто значення хореографічних композицій для дітей, досліджено методику та процес їх постановки. Встановлено, що організація художньої діяльності забезпечується методичними прийомами, які викликають у дітей бажання займатися хореографією.

Ключові слова: метод, хореографічний колектив, етюд, танець, педагог-хореограф.

Кожний хореографічний твір вимагає від дитини емоційності, творчої активності, мобілізації усіх її фізичних і духовних сил. Завдання педагога-хореографа полягає в тому, щоб невпинно підвищувати хореографічну культуру дітей, знайомлячи їх з найкращими зразками танцювального мистецтва, життям і діяльністю провідних хореографів, танцюристів і художніх колективів.

Діти, які систематично займаються хореографією, набувають гарної, стрункої постави, легко й граційно рухаються. При цьому зникають такі фізичні вади, як сутулість, ходьба з піднятими плечима, похилена голова, розмашиста хода тощо. Окрім того, педагог-хореограф повинен навчити своїх учнів основ танцювального мистецтва, дати їм необхідні знання, навички, танцювальну техніку, враховуючи їх вікові властивості [2, с. 79].

Проблемі дослідження присвячено чимало наукових праць як українських, так і зарубіжних вчених, зокрема: О. Бурлі, О. Мартиненко, А. Шевчук та інших.

Організація художньої діяльності забезпечується методичними прийомами, що викликають у дітей бажання до творчості (рис. 1).

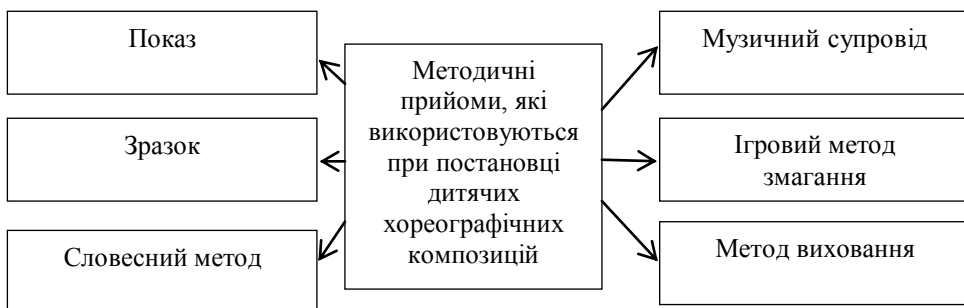

Рис. 1. Методичні прийоми, які використовуються при постановці дитячих хореографічних композицій (складено автором за [5])

1. Метод показу полягає в супроводженні педагога при вивченні нового руху, пози тощо його точним відтворенням, що обов'язково має зміст і образ. При цьому рух набуває певної естетичної форми. Хореограф виконує рух у закінченому вигляді, а далі переходить до розбору його деталей. Даний метод можна назвати методом розчленування руху. Лише після послідовного вивчення усіх деталей педагог поєднає їх і працює над усією формою руху.

Змістовний, точний показ зосереджує увагу дитини, добре впливає на усі органи чуттів і, насамперед, на розумову діяльність. З початком руху в дітей одночасно реалізується розвиток образного мислення, уявлення про час і простір. Саме тому завдання педагога-хореографа полягає в тому, щоб навчити дітей не просто бачити рух, а йому образного розуміння усієї форми шляхом спостереження за його розвитком. Необхідно домогтися, щоб вивчаючи рух, діти творчо висловлювали свої почуття, пояснювали один одному як його потрібно виконувати. Це веде до чіткішого уявлення образу руху, що в свою чергу впливає на розвиток фантазії, яка допомагає дитині глибше розкрити свій духовний світ [1, с. 19].

2. Зразок – правильне, емоційне, виразне й гарне виконання педагогом-хореографом завдання, яке він ставить перед дітьми. Зразком може бути танцювальна фраза з двох-трьох рухів, частина хороводу, танцю, етюд, гри. У даному випадку використовується метод цілісної вправи. У своєму виконанні педагог образно розкриває зміст і значення кожного уривка так, щоб у дитини з'явилося бажання його виконати. Лише за такої умови діяльність дитини буде творчою. Показуючи зразок, педагогу необхідно разом з дітьми аналізувати його деталі, знаходити у них вже вивчені та знайомі їм рухи й те, як ці рухи пов'язані між собою. Такий процес навчання сприяє міцному засвоєнню матеріалу, стимулює розумову діяльність і, є передумовою якісного виконання. Після аналізу педагог-хореограф повторює виконання зразка, а потім пропонує дітям самим виконати його. Перші зразки повинні бути короткими і простими, але поступово, у процесі практичної діяльності, та залежно від віку, вони ускладнюються і стають довшими.

3. Словесний метод. Методичні прийоми показ і зразок не можуть існувати без словесних пояснень, вказівок. Психологічна сила впливу слова та інтонація, з якою воно сказане, відкривають перед педагогом-хореографом значні можливості у спілкуванні з дітьми [3, с. 41].

4. Музичний супровід. Музика є одним із найсильніших засобів виховання. Коли дитина її слухає, у неї незалежно від бажання і свідомості, виникають певні думки, почуття, образи; збагачується емоційна сфера, яка впливає на якість виконання рухів. Музика допомагає формувати осанку, розвиває координацію, знімає втому. Вона викликає процеси збудження і гальмування. Високої культури рухів, на що й спрямовані заняття з хореографії, не можна досягти без відповідного якісного музичного матеріалу. Добирати його рекомендується з класичних і сучасних творів, зарубіжної та народної музики у професійній обробці. За своїм змістом ці твори повинні відповідати внутрішньому світу дитини, характеру рухів і розвитку образів. Послідовність та ускладнення матеріалу від уроку до уроку із врахуванням вікових особливостей дітей – головне, чим необхідно керуватися у доборі музичних творів.

5. Ігровий метод змагання полягає в тому, що педагог-хореограф підбирає для дітей таку гру, зміст якої передбачає змагання їх між собою на краще

виконання певного завдання. Гру можуть придумати й самі діти.

6. Метод виховання підсвідомої діяльності. Повноцінна творча діяльність не може реалізуватись без участі підсвідомості. Чим багатша підсвідомість, тим яскравіше, несподіваніше у момент творчого процесу вона підкаже рішення. Виховання підсвідомої діяльності розпочинається із дошкільного віку та реалізується шляхом накопичення вражень – зорових, слухових і чуттєвих. У дитячих хореографічних колективах можуть займатися діти віком від 5-6 до 16 років. Тому потрібен диференційований підхід. Поділ занять танцями відбувається за віковими та статевими ознаками. У колективах, про які йде мова, хлопці та дівчата розділені на чотири вікові групи (рис. 2). Розподіл пояснюється фізіологічними особливостями розвитку дітей, специфікою вправ для них. Окрім того, з середньої і старшої груп формується основний склад ансамблю [4, с. 66].

Рис. 2. Поділ дітей на вікові групи для заняття танцями [4, с. 66]

Хлопці та дівчата, окремо в своїх групах, вивчають репертуар, а потім, зустрічаючись на зведених репетиціях, відпрацьовують танці для концертів. Але в цілому, не зважаючи на розподіл за віком та статтю, кожен колектив має цільну педагогічну програму на увесь період занять в колективі, на декілька років і на кожен рік і групу окремо. Такий підхід до роботи в дитячому хореографічному колективі буде сприяти розвитку кращих людських якостей, таких як дружба, повага до старших, уважне відношення старших до молодших, хлопців до дівчат, формуватиме свідому дисципліну та культуру поведінки, сприятиме фізичному росту й артистизму.

Урок, як правило, складається із трьох частин. Починати необхідно із 3-5-хвилинної «розминки».

Перша частина – розучування рухів в ігрових завданнях; друга частина: молодша група (вільні ігри за вибором дітей); середня (ігри за придуманими самостійно сюжетами); старша (розучування етюдів до танців); третя частина уроку: молодша група (ритмічні завдання, спочатку без супроводу, а пізніше – із супроводом); середня (ігрові етюди до танцю); старша (розучування частин танцю).

За бажанням педагога може бути і четверта частина уроку: молодша група (прослуховування музики до наступного ігрового завдання або ритмічної вправи); середня (показ самостійно підготовленого завдання); старша (показ самостійно створеного етюдів або маленького танцю). Кожна частина уроку повинна містити повторення попереднього і виклад нового матеріалу із обов'язковим його закріпленням. Вона повинна ставити конкретні завдання, пов'язані між собою і спрямовані на виконання програми в цілому [2, с. 80]. Новий матеріал краще подавати у невеликому обсязі, із наростанням ступеню складності, повторюючи його до свідомого засвоєння дітьми. Одне з важливих завдань, які необхідно вирішити при організації танцювального колективу, це – приміщення для занять, а також тренувальна форма учасників.

Приміщення повинне бути просторим (5-6 м² на кожного учасника), світлим, чистим і легко провітрюваним, наприклад спортивний зал. Воно має бути обов'язково з дерев'яною підлогою. Температура повітря повинна бути приблизно +15-16 С⁰. Зал необхідно обладнати станками. Це паралельно укріплені до стіни на металевих кронштейнах два круглих поруччя діаметром 6-8 см. Відстань від підлоги до нижнього поруччя 65-75 см для дітей, і 95-105 см для дорослих. Проміжок між кронштейнами – 2,5 м. Відстань станка від стін – 25 см. Два поруччя роблять із розрахунку на різний зріст учасників. Станки можуть бути переносними, прикріпленими на спеціальних підставках або ж різних конструкцій. Добре, коли на одній із стін є дзеркало для перевірки кожним учасником правильності виконання вправи, пози чи танцювального руху.

Перед заняттями приміщення необхідно провітрити, підлогу протерти вологою ганчіркою. Ноги учасників не повинні ковзати. Щоб не здіймався порох, підлогу необхідно скроплювати.

Таким чином, постановочна робота у дитячому хореографічному колективі складається із таких методичних прийомів, як показ, зразок, словесний, виховний, ігровий методи та музичного супроводу, які необхідно використовувати в комплексі для досягнення бажаних результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурля О. А. Формування педагогічної майстерності керівника дитячого хореографічного об'єднання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06. Київ : Знання, 2004. 20 с.
2. Годовський В. М., Арабська В. І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом. Рівне : РДГУ, 2000. 290 с.
3. Мартиненко О. В. Методика хореографічної роботи з дітьми старшого дошкільного віку : навч. посіб. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2009. 156 с.
4. Шевчук А. С. Дитяча хореографія : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 288 с.
5. Шевчук А. С. Дитяча хореографія : програма та навчально-методичне забезпечення хореографічної діяльності дітей від 3-7 років : навч.-метод. посіб. Київ : Шкільний світ, 2008. 128 с.